

2. Котломанов А.О. Монументальность новой русской скульптуры. Эпизод 1: памятник князю Владимиру // Вестник СПбГУ. Искусствоведение. 2017. Т. 7. Вып. 3. С. 342–359.
3. Макушин Ю.А. Рисунок і час: навч. посібник / Ю.А.Макушин – Миколаїв: Видавництво НУК, 2008. – 288 с., іл.
4. Макушин Юрій Андрійович : [біогр. довідка, репрод. карт.] // Художники Миколаївщини : 40 років на творчій ниві / Миколаївська обласна організація національної спілки художників України ; [упоряд. О. К. Приходько]. – Миколаїв : Видавець Шамрай П. М., 2013. – С. 44-45.
5. Сапак, Н. Мыслить и творить : [творчество Юрия Макушина] / Н. Сапак // Соборная улица. – 2015. – № 3/4. – С. 127–130.
6. [Северина, Л. А.](#) Николаев и Макушины [Текст]: экскурсия по городу / Л. А. Северина. - Николаев : Изд-во НУК, 2009. - 127 с.

Сидоренко А.І.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ

Тенденції розвитку сучасного суспільства, його яскраво виражена інформатизація пояснюють необхідність усе більш широкого використання інформаційних технологій у сфері освіти.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це технології розробки інформаційних систем і побудови комунікаційних мереж, що передбачає психолого-педагогічний супровід процесів проектування, розроблення, упровадження та підтримки, а також технології використання таких систем і мереж для формалізації і розв’язування задач у будь-яких предметних галузях [6]. Дане поняття виступає одним з основних понять інформаційного суспільства, розвиток якого є глобальним завданням сучасного тисячоліття. Отже, завданням закладів вищої освіти є здійснення роботи, спрямованої на адаптацію національної системи освіти до потреб цифрової епохи. А це, перш за все, застосування інформаційних технологій в освіті, смарт-освіта та формування компетенцій і компетентностей майбутніх фахівців. Це стимулює

поліпшити доступ до інформаційної і комунікаційної інфраструктури та технологій, розвинути і розширити застосування ІКТ-додатків; створити сприятливе середовище на всіх рівнях освітнього процесу тощо [7].

Дослідженню використання засобів сучасних інформаційних технологій в освітній діяльності присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених: А. Ашерова, В. Бикова, І. Булах, В. Вдовичина, С. Волошинова, Р. Гуревича, О. Глушак, К. Доулінг, М. Жалдака, Ю. Жука, Г. Кедровича, В. Осадчого, К. Осадчої, Є. Полат, А. Семенової, В. Сумського, Т. Шарової та ін., зокрема в підготовці сучасних фахівців інформаційної сфери Т. Гранчак, І. Давидової, О. Мар’їної, А. Соляник, Л. Філіпової та ін.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті сприяє: підвищенню якості, ефективності навчання; оперативності й доступності в отриманні, опрацюванні інформації; контролю за виконанням завдань навчального процесу.

Реформування системи освіти України, що відбувається внаслідок політичних, економічних та соціальних перетворень, зумовлює необхідність вдосконалення та наближення її до рівнів світових освітніх стандартів. Стратегічні завдання розбудови системи освіти потребують необхідності озв’язання наукових та практичних проблем, які пов’язані із професійною підготовкою працівників різних спеціальностей, зокрема «Інформаційної, бібліотечної та архівної справи» та підвищення їх професійної кваліфікації. Цьому сприяють прийняті нормативні документи, а саме Указ Президента

України №344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [7], Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень. Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» [6].

Фахівці вважають важливим чинником інноваційних змін в освіті – створення єдиного інформаційного простору – змістово-предметної, комп'ютерно-технологічної та інформаційно-комунікаційної платформ інтеграції й демократизації освіти. Новітні технології навчання, в т.ч. електронне, базуються на використанні комп'ютерної техніки, відрізняються від традиційних форм навчання збільшенням технологічної складової при забезпеченні навчального процесу. Педагогічні програмні засоби, що поширені в закладах освіти, можна класифікувати наступним чином: електронні навчальні посібники та підручники; довідники та енциклопедії; програми для перевірки знань і тренажери; прикладні програми загального призначення; засоби мультимедіа [1].

Використання першої групи програмних засобів – електронної навчальної літератури – це не заміна традиційних підручників, інших засобів навчання та навчальної літератури. До основних завдань електронних навчальних посібників (ЕНП), електронних підручників (ЕП) можна віднести: 1) подання необмеженої кількості текстової, ілюстративної інформації із застосуванням гіпертекстових, гіпермедійних структур; 2) перетворення ЕНП і ЕП на відкриту і доступну інформаційну систему для користувача. Електронний підручник, як правило, містить три взаємопов'язані основні елементи, які відрізняються між собою чітко визначеними змістовими і операційно-діяльними призначеннями. Перший призначений для подачі навчально-наукової інформації про явища і процеси, що вивчаються. Другий призначений для формування умінь та навичок використовувати здобуті знання у практичній діяльності. Третій призначений для діагностики і контролю знань. При цьому усі елементи містять організаційну інформацію для управління пізнавальною діяльністю студентів.

У більшості закладів вищої освіти, зокрема і в ВП «Миколаївська філія КНУКіМ» акумуляторами напрацьованих інформаційних ресурсів для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є електронні бібліотеки, де накопичуються у вигляді файлів різного формату електронні підручники, електронні практичні роботи, електронні конспекти лекцій за дисциплінами спеціальності, курси дистанційного навчання, окремі лекції, питання до самостійної роботи тощо.

У закладах вищої освіти широкого застосування набули сервіси мережних технологій – web-2.0. Це словники, енциклопедії, перекладачі, електронні бібліотеки; карти знань або карти розуму; освітні ресурси онлайн; пошукові системи і тематичні каталоги; вікіпідручники, вікіосвіта та ін. [3]. Вагома увага приділяється сервісу Вікі, який може бути застосований у педагогічній практиці різними способами, зокрема спільне створення віртуальних екскурсій студентами; колективне створення творчих робіт; колективне створення студентських енциклопедій [4].

Програми перевірки знань і тренажери корисні як допоміжні засоби засвоєння та перевірки набутих знань, тому з ними працюють і на заняттях, і в межах самостійної роботи. Активно застосовується комп'ютерне тестування як форма перевірки знань і вмінь студентів в системі OpenTEST2. Ця система комп'ютерного тестування успішно використовується для студентів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» кафедрою документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк) для фахових та загально-наукових дисциплін. Система дозволяє використовувати легкі, складні та спеціальні (на практичну складову дисципліни) тестові завдання. Зручною є також платформа Moodle, особливо для дистанційної освіти.

Застосування програм комп'ютерної обробки повинне скоротити тривалість обробки одержаних студентами експериментальних даних до кількох хвилин. Це дає змогу приділити більше уваги теоретичним основам та виконанню практичних завдань.

Програми загального призначення під час навчання використовують порівняно нечасто. Це зумовлено як складністю самих програм, що вимагає від студентів попереднього вивчення і практичного освоєння, так і задачами, які повинен розв'язати викладач під час заняття і які можуть не збігатися з можливостями та призначенням програм. Винятком можна вважати програму GRAN-1, що

здійснює дослідження графіків функцій та електронних таблиць Microsoft Excel, щоб виконати математичну обробку певних даних, хоча їх використання вимагає значно довшого часу і спеціальної підготовки.

Засоби мультимедіа належать до найновіших комп'ютерних технологій. Майже всі сучасні комп'ютерні засоби навчання розробляються на основі технологій мультимедіа. Серед найбільш популярних – PowerPoint, Prezi. Вони сприяють зростанню у студентів інтересу до навчання. Над розробкою мультимедійних засобів навчання сьогодні працюють десятки науковців, тому їх впровадження в навчальний процес вищої школи відбувається досить інтенсивно.

Smart education є концепцією, яка передбачає комплексну модернізацію всіх освітніх процесів, а також методів і технологій, що використовуються в цих процесах. Концепція Smart в освітньому розрізі тягне за собою появу таких технологій, як розумна дошка, розумні екрани, доступ в Інтернет з будь-якої точки. Кожна з цих технологій дозволяє по-новому побудувати процес розробки контенту, його доставки і актуалізації. Основним же елементом, що зв'язує освітній процес, стає активний освітній контент, на базі якого створюються єдині репозитарії, що дозволяють зняти часові та просторові рамки.

Підготовка бакалаврів з інформаційної, бібліотечної та архівної справи на принципах фундаменталізації та модернізації освітнього процесу стає більш ефективною завдяки використанню мережних технологій відкритої освіти. Впровадження принципів відкритої освіти розширює можливості навчального середовища, ставить нові вимоги до процесу набуття знань, вмінь та навичок, враховує індивідуальні потреби щодо забезпечення особистісного розвитку, професійних інтересів. Відкрита освіта – це освіта, в якій відсутня планова детермінованість (визначеність) навчального процесу, це реалізація потреб інформаційного суспільства в умовах інформаційно-комунікаційної революції [1,2].

Використання мережних технологій відкритої освіти допомагає пристосовуватися до швидкозмінних вимог підготовки конкурентоздатних фахівців інформаційної сфери на світовому ринку праці, відповідає стратегічним завданням модернізації системи освіти. Основними інструментами, що відносяться до мережних технологій відкритої освіти виступають: google-сервіси; мобільні засоби; електронні бібліотеки; соціальні спільноти; електронна пошта; освітні інформаційні мережі; технології віртуальної навчальної діяльності; навчально-методичні комплекси дисциплін.

Впровадження мережних технологій відкритої освіти в процес навчання бакалаврів інформаційної сфери відповідає таким цілям: створення сприятливих умов для інноваційної діяльності; участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері освітньої діяльності; формування стратегічних пріоритетних напрямів та здійснення моніторингу їх реалізації; організація та методологічне забезпечення сучасних заходів в освіті; координація діяльності відповідних структур з питань освітньої діяльності; залучення досягнень фундаментальних наук та ознайомлення з ними студентів; навчання новому у сфері майбутньої професійної діяльності.

Отже, готовність до нововведень науково-педагогічних працівників, їх бажання й прагнення до професійного самовдосконалення сприятиме впровадженню інноваційних технологій, організації освітнього середовища на якісно новому рівні.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту повинно відповідати потребам XXI ст.: зробити навчання більш інтерактивним і зрозумілим; знизити навантаження на викладача; підвищити інформаційну компетентність студентів; застосовувати інформаційні технології для дистанційної освіти (Google Classroom, Google Suite for Education, Moodle та ін.). У наші дні, коли практично всі види контенту переходять з аналогових, фізичних і статичних в цифрові, це відмінний шанс зробити систему освіти максимально гнучкою і персоналізованою.

Серед важливих тенденцій розвитку інформаційних технологій в освіті можна визначити наступні: розуміння ІКТ-компетентності як засобу отримання всіх інших компетентностей; забезпечення рівного доступу до комп'ютерної техніки й інформації в Інтернет усім верствам населення; орієнтація на вільний доступ кожного члена суспільства до інформаційних ресурсів мережі

Інтернет та участі кожного у інформаційному суспільстві; створення інформаційного суспільства, в якому поважається людська гідність, свобода та права людини; розвиток дистанційного або віртуального типу навчання; реалізація за допомогою ІКТ безперервної освіти та освіти для дорослих, професійної перепідготовки, навчання протягом усього життя [5].

Таким чином, готовність до нововведень науково-педагогічних працівників, їх бажання й прагнення до професійного самовдосконалення сприятиме впровадженню інноваційних технологій, організації освітнього середовища на якісно новому рівні. Професійна діяльність фахівців інформаційної сфери завдяки технічним і цифровим інноваціям трансформується, отже, у майбутніх фахівців необхідно сформулювати нові, потрібні компетентності для вирішення завдань цифрової трансформації суспільства [9]. Серед перспектив освітньої діяльності з підготовки фахівців інформаційної сфери ХХІ ст. можна виділити: мобільні технології навчання, мережні технології відкритої освіти; технології дистанційного навчання з використанням Google Classroom, Google Suite for Education, Moodle та ін.; блоги кафедр, викладачів та студентські блоги.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Відкрита освіта в єдиному інформаційному освітньому просторі. Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол ред.. І. М. Шоробура. Хмельницький: ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 30–34.
2. Вдовичин Т. Я. Застосування технологій відкритої освіти для інформатизації навчального процесу / Т. Я. Вдовичин, А. В. Яцишин. Інформаційні технології в освіті. 2013. Вип. 16. С. 134-140.
3. Глушак О. Застосування мережних технологій в навчально-виховному процесі ВНЗ. Інформаційні технології і засоби навчання. 2013. №1 (33). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>. (дата звернення: лютий 2020).
4. Коневщинська О. Е. Організація процесу електронного навчання з використанням технологій вебінару. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. № (25). URL: <http://www.journal.iitta.gov.ua>. (дата звернення: лютий 2020).
5. Осадчий В. В., Осадча К. П. Сучасні реалії і тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Інформаційні технології і засоби навчання. 2015. Т. 48. № 4. С. 47-57.
6. Спірін О. М. Критерії і показники якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Інформаційні технології і засоби навчання. 2013. №1 (33). URL : <http://lib.iitta.gov.ua/826/1/788-2634-1-PB.pdf>. (дата звернення: лютий 2020).
7. Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень. Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 № 1378. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-bakalavr.pdf>. (дата звернення: 17.12.2019).
8. Указ Президента України №344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року». URL: <http://zakon.2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. (дата звернення: лютий 2020).
9. Філіпова Л. Я. Інформаційно-документаційний профіль освітніх програм у контексті нової інтегрованої спеціальності. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2019. №1. С.48-55.